

Scheppende ouders; een kunstwerk maken van je kind.

Ouders van een meervoudig gehandicapt kind hebben veel voor hun kind over. Ze gaan er zelfs voor naar de gevangenis, maar dan wel een die sinds enige jaren buiten gebruik is! In de Blokhuispoort, de voormalige gevangenis en Huis van Bewaring in Leeuwarden, werken ouders, met begeleiding van beeldend kunstenaar Willy Bergsma, een dag aan een kartondrukwerk van hun kind.

In de recreatiezaal van de negentiende-eeuwse penitentiaire inrichting zijn lange tafels neer gezet, waaraan de deelnemers van de workshop *Scheppende ouders* geconcentreerd werken aan hun kunstwerk. Kartondruk vergt veel voorbereidend werk. Van tevoren zijn er de vergrotingen en uitsneden gemaakt op basis van foto's van ieder kind. Met ouderwets carbonpapier worden de belangrijkste lijnen hiervan op een groot karton overgebracht en daarna met een stanley mesje in het karton gesneden. Op een tweede karton worden vlakken van dezelfde vergroting beplakt om ze reliëf te geven. Opvallend is dat de vaders allemaal het mes hanteren en de moeders zonder uitzondering aan het plakken slaan. De taken zijn goed verdeeld en tegelijkertijd werken de ouders heel erg samen aan de preparatie van de kartondruk van hun kind.

De ouders die meedoen met de workshop zijn heel verschillend, maar ze doen allemaal mee omdat ze graag iets positiefs willen doen rondom hun kind.

Jolanda Rutten en Carel Vink zijn de ouders van de negenjarige meervoudig complex gehandicapte Daan en de zevenjarige Lotte.

‘Lotte vond het niet eerlijk dat er alleen van Daan een kunstwerk wordt gemaakt,’ vertelt Jolanda, ‘Maar mij leek het erg leuk om met z'n tweeën een hele dag samen bezig te zijn en iets te maken van Daan. Samen positieve aandacht aan onze Daan te geven. Ook het voorbereidende werk sprak me aan: samen bedenken hoe Daan op de foto gezet moest worden en vervolgens deze foto maken. Het was een mooie reden om weer eens prachtige foto's te maken van Daan en het kunstwerk zelf is de kroon op deze acties.’ Het is een heel speciaal kunstwerk voor me omdat we het samen zelf gemaakt hebben. Zonder dit project zouden we ook geen foto of kunstwerk van Daan aan de muur gehad hebben terwijl ik dit eigenlijk al lang wilde.’

Marion Tjeerdsma Boosman is moeder van de zonen Rodger (16), Jeffrey (14) en Terry (11) . De oudste zoon Rodger is meervoudig complex gehandicapt. Zij kreeg de uitnodiging via het kinderdagverblijf van Rodger. ‘Ik had meteen zo iets van , dat is leuk, dat ga ik doen. Ik houd wel van creatief bezig zijn, maar kom er vaak niet aan toe, dus deze kans kon ik niet laten liggen.’

Haar man Jimmy Tjeerdsma kwam mee omdat zijn vrouw dat graag wilde en hij geen spelbreker wilde zijn. Hij had er geen idee van wat de dag zou inhouden, maar was verrast door de dag . ‘Het is leuk om samen iets te creëren van onze zoon.’

Hans Bieman , vader van dochter Elisanne (23), dochter Annika(21) (Rett Syndrrom) en zoon Jorn (20) weet niet goed waarom hij meedeed. ‘Ik weet het eigenlijk niet. Ik ben absoluut niet kunstzinnig ingesteld, in die zin dat ik eigenlijk nog nooit met een of andere techniek aan de gang geweest ben. Tegelijkertijd prikkelde het me wel om voor en over Annika een kunstwerk te maken. Annika is voor mij wat dat betreft een voorbeeld: ze werd al jong geboeid door kunst (vooral schilderijen waarin grote ogen te zien waren [Charley Toorop...]), en ze heeft de laatste jaren ook zelf prachtige schilderijen gemaakt (www.galerie-annika.nl). Met zo'n voorbeeld was de uitnodiging om mee te doen aan deze dag eigenlijk bij voorbaat een succes.

Zijn vrouw Anja werd geïntrigeerd door het idee om samen rondom Annika een kunstwerk te gaan maken. 'Het leek me een spannende dag, geen idee wat voor kunstwerk we zouden maken. Omdat ik niet zo kunstenaarsachtig ben aangelegd, was meedoen al een hele toer voor mij, dacht ik.'

Syl van Duyn en Beer Boneschansker zijn de ouders van meervoudig complex gehandicapte Hannah(23), Marte(21) en Bauke (18) en hebben de workshop georganiseerd met Stichting Arttimes. 'Het is moeilijk op trots te zijn op je kind als je alleen maar bezig bent met zorg,' zegt Beer. 'Je wordt steeds weer geconfronteerd met wat je kind allemaal niet kan. Tegelijkertijd is het een natuurlijke behoefte van ouders om van hun kinderen te genieten van hun kind en ontroering te voelen. Het scheppen van een kunstwerk van je kind maakt dit mogelijk.'

Na de lunch moet er nog hard gewerkt worden om het snijden en plakken af te ronden. De kartonnen worden bestreken met een beschermende laklaag en wanneer deze is opgedroogd kan de inkt worden aangebracht. Uitgerust met schorten en handschoenen gaat iedereen aan het werk. En er moet weer flink overlegd worden over de keuze van de kleuren; een hoofdkleur voor het karton met de stanleymes- uitsnede en een of meer andere kleuren voor het karton dat beplakt is. Ook al heeft men de hele dag aan dezelfde tafel gewerkt, ziet men nu eigenlijk voor het eerst wat de andere ouders hebben gemaakt.

'Heel bijzonder,' vindt Syl het, 'Die passie waarmee ouders aan de slag zijn gegaan en de dingen over je leven, die je spontaan bespreekt. Onuitgesproken vertrouwdheid ook.' Jolanda Rutten en Carel Vink vonden het wel speciaal om het met andere ouders te doen. 'Sowieso was dit de aanleiding om het te doen, anders zouden we daar nooit tijd voor vrij gemaakt hebben. Het is niet dat we de tijd niet zouden kunnen nemen maar we zouden het niet gedaan hebben,' zegt Jolanda. 'En ik voelde me erg verbonden met de andere ouders omdat ze allemaal een kind hebben met een 'soortgelijke situatie', dat het allemaal mcg-

kinderen waren voegde wel iets speciaals toe aan de gesprekken en het onderlinge begrip (en herkenning). Het is een fantastische manier om lotgenoten-contact te hebben, je praat niet met elkaar omdat het moet, maar gewoon omdat je samen zoveel herkenning hebt.

Jimmy Tjeerdsma ervaart het maken van een kartondruk met andere ouders samen als positief. 'Het is heel mooi om dit soort dingen met andere ouders te doen die eigenlijk in dezelfde situatie verkeren als wij. Je krijgt op de een of andere manier toch wel een band met elkaar.'

Zijn vrouw Marion kan dit alleen maar beamen. 'Het leuke van het contact met de andere ouders vond ik dat we zo verschillend zijn maar toch allemaal dezelfde dingen tegenkomen, en we allen op onze manier toch ook trots zijn op ons bijzondere kind.'

Ook Hans Bieman vond het samen werken aan het portret van zijn kind prettig. 'De sfeer was geweldig. Het uitwisselen van ervaringen en verhalen over ieders kind, terwijl je ook heel doelgericht met je kind bezig was, voelde heel goed.'

Als de inkt op de kartonnen goed is aangebracht en uitgepoetst verhuist de groep naar het atelier van Willie Bergsma, waar de drukpers gereed staat. Iedereen is wat lacherig en opgewonden. Na een dag voorbereidend snijden en plakken is nu het moment aangebroken van de geboorte van een kunstwerk. Eerst wordt het karton met de stanleymes uitsnede gedrukt. De pers rolt over het vochtig gemaakte papier. Daarna wordt over deze druk het tweede karton met de reliëfs gelegd en door de pers gehaald. Zo worden diepdruk en hoogdruk met elkaar gecombineerd.

De druk van Hannah is heel licht van kleur, als een oude Italiaanse fresco.' 'Ontroerend,' vindt Syl. 'Niet gedacht dat het zo zou lukken. Ik ben er trots op. Het is best moeilijk om het beeld van je kind op te breken in lijnen en vlakken.'

De druk van Daan is goed gelukt . Jolanda en Carel zijn tevreden.

'Het is een heel speciaal kunstwerk voor me,' zegt Jolanda, 'omdat we het samen zelf gemaakt hebben.'

De druk van Rodger valt Jimmy tegen. 'Het resultaat was niet helemaal wat ik er van verwacht had, maar dat komt waarschijnlijk omdat wij te veel inkt hebben gebruikt..' 'Ik maak voor iedereen nog een druk met inkt op oliebasis. Die wordt wat sterker van kleur,' belooft Bergsma.

Hans en Anja Bieman zijn ook nieuwsgierig naar het resultaat van hun werk. Het resultaat valt Hans Bieman tegen. De lijnen van Annika's gezicht zijn niet zo geweldig "doorgekomen". Ik hoop dan ook dat het volgende drukresultaat, met inkt op oliebasis, een beter resultaat oplevert.'

Anja Biemans weet nog niet wat ze er van vindt. 'Het is nog niet helemaal af. Het is wel bijzonder dat je met behulp van een kunstenares samen aan zoiets mag werken.

Heelinspirerend, je kind "in stukken knippen" en er toch iets moois van maken.

De dag zit er op. De recreatiezaal wordt opgeruimd. Dan vertrekken de deelnemers naar een nabijgelegen café, waar men nog lang napraat.

Een geslaagd project. Daar zijn alle deelnemers het over eens.

Syl van Duyn

Het project *Scheppende ouders* werd georganiseerd door Stichting Arttimes. Deze stichting heeft tot doel om kunst – en cultuurprojecten te organiseren voor mensen met een meervoudige complexe handicap. Arttimes richt zich op kleinschalige projecten die een voorbeeldfunctie kunnen hebben. www.arttimes.nl.

Het project werd uitgevoerd door beeldend kunstenaar (www.willybergsma.com) en werd mogelijk gemaakt door het Fonds Verstandelijk Gehandicapten, Stichting SPZ en NSGK.